

A koronavírus hatásai a MAVIR-ra

2020.09. 24

Az energetikai szakkollégium Csonka János emlékfélévének első előadása A koronavírus hatásai a MAVIR-ra címmel került megrendezésre 2020. szeptember 24-én. Az esemény során Dr. Herczeg Sándor a MAVIR Zrt. hálózat-, rendszerirányítás- és piacműködtetés-fejlesztés vezérigazgató-helyettese tartott előadást arról, hogy a koronavírus milyen feladatokkal állította szembe a rendszerirányító munkatársait.

Az elmúlt hónapokban az élet számos területén új kihívásokkal kellett szembenéznünk a kialakult pandémiás helyzet következtében. Nem volt ez máshogy a MAVIR Zrt. esetében sem. A társaság az elsők között vezetett be olyan intézkedéseket, amelyekkel megteremtette mind a dolgozói és mind a létesítményei biztonságát. Magyarország villamosenergia- rendszerének irányítójaként sok kulcsfontosságú feladat ellátása és felügyelete a MAVIR feladata, emiatt a vállalat egy pandémiás intézkedési tervvel készült az esetlegesen bekövetkező problémák szakszerű kezelésére érdekében.

A rendszerirányítás igencsak érdekes és komplex tudást igénylő területe a villamosenergia-iparágának. A hazai energiaszektor meghatározó szereplőjeként a MAVIR Zrt. legfontosabb feladatai közé tartozik a magyar villamosenergia-rendszer zavartalan, biztonságos és fenntartható működésének biztosítása. Annak érdekében, hogy az átviteli hálózat gazdaságos és hatékony üzemeltetése, illetve a villamosenergia-piac és a piacot segítő mérlegkörrendszer zavartalan működése biztosítva legyen, több százan dolgoznak az év minden napjának minden percében.

Évek óta valamennyi villamosenergia-ipari szereplő, köztük a MAVIR is figyelemmel követi az Európai Unió energiapolitikáját, energiapiaci átalakulását. Mindez megköveteli az eddig működő egyértelmű termelő - átviteli hálózat - elosztóhálózat - fogyasztói gondolkodásmód átalakulását. A megújuló energiaforrások, mint termelői kapacitások sokszor közel a fogyasztókhoz, ki tudják elégíteni a helyi igényeket, ezáltal megteremtve egy szigetüzem-szerű működést.

A koronavírus egyik sokkoló hatása, hogy a meglehetősen komoly infrastruktúrával rendelkező légiforgalmi közlekedést egyik pillanatról a másikra lehetetlenné tette a kialakult helyzet. Ez többek között az energetikára is hatással volt, hiszen emiatt fontos külföldi szakemberek nem tudtak eljutni Magyarországra, így az éves, előre betervezett erőművi karbantartások meghatározott időben való teljesítése is bizonytalanná vált, ezek átütemezésére volt szükség.

A villamosenergia-fogyasztás tekintetében az előző évhez képest 2020 első hónapjaiban regionálisan 5 százalékos növekedés volt látható, azonban a márciusi hónapban egy hirtelen letörés figyelhető meg a villamosenergia-rendszer

terhelésében. Ez a letörés, kisebb hullámok után, csak július hónapban érte el a korábbi, 2019-es év azonos hónapjában mérhető villamosenergia fogyasztást. A régió adatai alapján a Magyarországon tapasztalható terhelés változás Európán belül átlagosnak mondható. Fontos megjegyezni, hogy ahol később jelent meg a járvány, ott az átlagosnál nagyobb fogyasztás visszaesés volt megfigyelhető.

A villamosenergia-fogyasztás magyarországi változására fókuszálva, az ipar és a közlekedés leállása miatt április hónapban 10-15 százalékos fogyasztáscsökkenés következett be az előző év azonos hónapjához képest. Az ilyen mértékű rendszerterhelés-csökkenés nem idegen a MAVIR dolgozói számára, hiszen a nagyobb ünnepek - húsvét, karácsony – idején is tapasztalható ez a fajta csökkenés, így ezek a rendkívüli értékek nem jelentettek zavart a rendszer működtetésében. Mivel a villamosenergia gazdaságosan, nagy mennyiségben nem tárolható, ezért a rendszeregyensúly megtartása érdekében hozzá kellett igazítani a termelési és az import kereskedési adatokat a nagyon nagy mértékben visszaesett fogyasztáshoz.

Megvizsgálva a 2019 és 2020-as év április hónapjában hasonló időjárási viszonyokkal rendelkező nap export-import szaldó változását megfigyelhető, hogy a megnövekedett fotovoltaiikus termelés és a megcsappanó fogyasztás hatására lecsökkent az import mértéke. Ez egyértelműen mutatja azt, hogy a megújuló villamosenergiának a hazai energiamixben elfoglalt helye nagy hatással van az export-import szaldóra. A 2020. április 5-6 közötti időszakot szemügyre véve látható, hogy a megújuló termelés viszonylag nagy részét teszi ki a hazai energiamixnek, amelyből jelentős részt a háztartási méretű kiserőművek (HMKE) adnak. Ezen kiserőművek egyre nagyobb térnyerése és elsőbbségi termelési jogaik miatt ebben az időszakban a Paksi Atomerőmű nukleáris termelését is vissza kellett szabályozni. Ebből következik, hogy a megnövekedett PV termelési arány miatt nagyobb kihívást jelentett a rendszeregyensúly fenntartása. A járvány időszakában meglehetősen nehéz megjósolni, hogy hogyan alakul a termelés és a fogyasztás összetétele, ezért fontos, hogy az időjárásfüggő megújulók termelése minél pontosabban előrejelezhető legyen.

A járványügyi helyzet új típusú kockázatokat jelentett a MAVIR számára. Központi szerepet kapott a munkavállalók védelmének biztosítása, illetve a munkaerő helyettesíthetősége és pótlása is. Fel kellett készülniük arra, hogy a járvány fokozódása esetén kialakulhatnak extrém piaci viszonyok, például az ellátási láncban kialakuló fennakadások következtében. Ilyen fennakadást okozhat például az informatikai beszállítók vagy szakemberek kiesése, amelyek nélkül a vállalat üzletmenete nem biztosított. A piaci szereplőknek az előre betervezett karbantartási munkákat el kellett halasztania, mivel ezeket többnyire külföldi cégek végzik. Ebből kifolyólag az erőművek nem, vagy csak nagyon magas költségek mellett vállalnak hosszú távú kötelezettséget.

A MAVIR 2020. február 25-én alapította meg a Pandémia Bizottságot a menedzsment tagok részvételével. Amilyen gyakran a helyzet megkívánja, rendszeresen üléseznek. Szintén február 25-ei kezdettel lettek bevezetve az utazási és székház látogatási korlátozások. Azonban az Európai Unió és a hazai feladatok nem

tűntek el, így az ülések lebonyolítása átkerült a virtuális térbe. A magyarországi vírushelyzet kihirdetése után a MAVIR elrendelte a kötelező home office bevezetését a nem üzletmenet-folytonossági területen dolgozó munkatársak részére. Azonban vannak olyan vezénylési feladatokat ellátó kollégák, akik számára nem megoldható a távolról való munkavégzés. A biztonságosabb munkakörnyezet megteremtése érdekében kialakításra került egy másodlagos vezénylő, illetve egy tárgyaló. Utóbbi például a diszpécserok és az informatikusok számára, akiknek valamilyen okból kifolyólag szükséges volt bemenniük a vállalat területére. Az iparágon belül elsőként március 17-én költöztek be az első műszak dolgozói a MAVIR Anikó utcai székházába. Kéthetes ciklusban, két csoport egymást felváltva dolgozott úgy, hogy két külön helységben voltak, az éles vezénylőben és a másodlagosan kialakított vezénylőben. Egymástól teljesen elválasztva, elkülönített folyósokat, elkülönített vizesblokkokat, illetve pihenőhelyeket használva látták el napról napra feladataikat. Mindez meglehetősen nagy pszichés terheléssel járt, hiszen a nap egyik 12 óráját a vezénylőben másik 12 óráját a pihenő helyeken kellett tölteniük a dolgozóknak., és a családdal, illetve ismerősökkel csak különböző kommunikációs eszközökön keresztül tudtak kapcsolatba lépni.

Magyarországon a kiemelt létesítményekben a Magyar Honvédség is támogatást nyújtott, így például a MAVIR támogatásában is részt vett; a központi szinten, államilag történő ellátások - tisztítószerek, maszkok szétosztása - megszervezésében segített.

A MAVIR a korai felkészülésnek köszönhetően már a vírus magyarországi megjelenése előtt fokozatosan elkezdett új kereteket adni a működésének, ezáltal megteremtve azt, hogy külső beavatkozások nélkül is működni tudjon a társaság. Ezen felül a megalakult Pandémia Bizottság folyamatosan különböző forgatókönyvek mentén vizsgálja az új intézkedések bevezetésének szükségességét.

A koronavírus hatása a MAVIR jövőjére vonatkozóan egyértelműen érzékelhető. A pandémiás helyzet és a különböző IT események rávilágítottak a társaság sérülékenységeire. Ezen tapasztalatokat felhasználva sikerült egy olyan erős rendszert kialakítani, melynek segítségével biztosítható a zavartalan üzletmenet ilyen kritikus helyzetekben is. Ezek után az ellátásbiztonság mellett az egészségvédelem biztonsága is kulcsfontosságú szerepet kap a MAVIR Zrt.-nél.

Ács Norbert

Az Energetikai Szakkollégium tagja